

Ds 2015:10

Återlämnande av olagligt utförda kulturföremål

REGERINGSKANSLIET

Kulturdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst.
Beställningsadress: Fritzes kundtjänst, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Webbplats: fritzes.se

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför.

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02)

En kort handledning för dem som ska svara på remiss. Häftet är gratis och kan laddas ner
som pdf från eller beställas på regeringen.se/remiss

Omslag: Regeringskansliets standard.
Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2015.

ISBN 978-91-38-24238-4

ISSN 0284-6012

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Författningsförslag.....	5
1.1 Förslag till lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950).....	5
1.2 Förslag till förordning om ändring i kulturmiljöförordningen (1988:1188)	9
2 Ärendets bakgrund	13
3 Det omarbetade direktivets innehåll	15
4 Befintlig reglering i svensk lagstiftning	19
4.1 Definition av kulturföremål	19
4.2 Utförsel och export av kulturföremål från Sverige.....	19
4.3 Brott mot utförselreglerna	22
4.4 Kontroll av in- och utförsel.....	23
4.4.1 Antalet ansökningar om tillstånd till utförsel och export.....	23
4.4.2 Omfattningen av olaglig utförsel.....	24
4.4.3 Talan om återlämnande	25
5 Ändringar med anledning av direktivet.....	27
5.1 Ändringar i kulturmiljölagen.....	28
5.1.1 Definition av begreppet kulturföremål	28
5.1.2 Tidsfrist för väckande av talan	30

5.1.3	Bevisbördan och kriterier för vederbörlig omsorg och uppmärksamhet	30
5.2	Ändringar i kulturmiljöförordningen.....	32
5.2.1	Informationssystemet för den inre marknaden (IMI)	32
5.2.2	IMI för kulturföremål.....	34
5.3	Ikraftträdande	37
6	Ekonomiska och andra konsekvenser	39
6.1	Konsekvenser för berörda myndigheter	39
6.2	Konsekvenser i övrigt.....	39
7	Författningskommentar	41
7.1	Förslaget till lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950)	41
Bilaga 1	Det omarbetade direktivet.....	45
Bilaga 2	Bilaga 1 till kulturmiljöförordningen	55
Bilaga 3	Bilaga I till rådets förordning	59

Sammanfattning

I denna promemoria behandlas genomförandet i svensk rätt av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/60/EU om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium och en ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 med bestämmelser om informationssystemet för den inre marknaden (IMI) som antogs den 15 maj 2014 (omarbetning). Det omarbetade direktivet ersätter rådets direktiv 93/7/EEG av den 15 mars 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium vilket är genomfört i svensk lagstiftning genom 6 kap. kulturmiljölagen (1988:950) och kulturmiljöförordningen (1988:1188). Syftet med omarbetningen av direktivet är att ge medlemsstaterna möjlighet att få tillbaka alla kulturföremål som klassas som nationella skatter. Omarbetningen är också ett led i förenklingen av unionens lagstiftning på området.

Omarbetningen medför att definitionen av kulturföremål i 6 kap. kulturmiljölagen behöver ändras. Det föreslås också att nya gemensamma kriterier för tolkningen av om innehavaren av ett kulturföremål har visat ”vederbörlig omsorg och uppmärksamhet” vid anskaffandet av föremålet ska införas i lagen. Tidsfristen för de behöriga myndigheterna i den återkrävande medlemsstaten att kontrollera om ett föremål som påträffats i en annan medlemsstat utgör ett kulturföremål föreslås bli förlängd liksom tidsfristen för när en talan om återlämnande senast ska väckas. Det föreslås också att de myndigheter som hanterar utförseltillstånd, d.v.s. Riksantikvarieämbetet, Kungl. biblioteket, Riksarkivet och Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde samt Stiftelsen Nordiska museet, ska ges behörighet att använda IMI.

Författningsändringarna föreslås träda ikraft den 1 januari 2016.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om kulturmiljölagen (1988:950)
dels att bilaga 1² ska upphöra att gälla,
dels att 6 kap. 2, 6 och 7 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

2 §³

Med ett kulturföremål avses i detta kapitel ett föremål som
1. i den stat det förts bort från betraktas som en nationell skatt av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde enligt lagar eller administrativa förfaranden som är förenliga med artikel 36 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och

2. tillhör någon av de kategorier som anges i bilaga 1 till denna lag eller är en integrerad

Med ett kulturföremål avses i detta kapitel ett föremål som i den stat det förts bort från betraktas som en nationell skatt av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde enligt lagar eller administrativa förfaranden som är förenliga med artikel 36 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

¹ Jfr Europaparlamentet och rådets direktiv 2014/60/EU av den 15 maj 2014 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium och en ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 med bestämmelser om informations-systemet för den inre marknaden (IMI) (omarbetning).

² Senaste lydelse 2011:782.

³ Senaste lydelse 2011:782.

del av inventarierna hos en kyrklig institution eller en integrerad del av en offentlig samling och upptagen i inventarieförteckningen hos ett museum, ett arkiv eller en bibliotekssamling.

Med en offentlig samling avses en samling som ägs av

- en stat som avses i 1 §,*
- en lokal eller regional myndighet i en sådan stat, eller*
- en offentlig institution i en sådan stat vilken ägs eller till stor del finansieras av staten eller av en lokal eller regional myndighet.*

6 §⁴

Talan om återlämnande ska väckas inom ett år från det att den återkrävande staten har fått kännedom om var föremålet finns och om vem som innehar det. Talan får dock inte väckas senare än trettio år efter det att föremålet olagligt fördes bort. I fråga om föremål som enligt 2 § tillhör en offentlig samling och kyrkliga föremål som har ett särskilt skydd enligt det återkrävande landets lag, får dock talan väckas inom sjuttiofem år

Talan om återlämnande ska väckas inom tre år från det att den återkrävande staten har fått kännedom om var föremålet finns och om vem som innehar det. Talan får dock inte väckas senare än trettio år efter det att föremålet olagligt fördes bort. I fråga om föremål som är en integrerad del av en offentlig samling och upptagen i inventarieförteckningen hos ett museum, ett arkiv eller en bibliotekssamling eller som är en

⁴ Senaste lydelse 2011:782.

efter bortförsehn.

integrerad del av inventarierna hos en kyrklig eller annan religiös institution och har ett särskilt skydd enligt det återkrävande landets lag, får dock talan väckas inom sjuttiofem år efter bortförsehn.

Med en offentlig samling avses en samling som ägs av

- en stat som avses i 1 §,*
- en lokal eller regional myndighet i en sådan stat, eller*
- en offentlig institution i en sådan stat vilken ägs eller till stor del finansieras av staten eller av en lokal eller regional myndighet.*

Om bortförsehn inte längre är olaglig när talan väcks, ska talan ogillas.

7 §⁵

Om ett kulturföremål ska återlämnas, är den som innehar föremålet för egen räkning berättigad till skälig ersättning av den återkrävande staten. Detta förutsätter att innehavaren visat tillräcklig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet och i fråga om hur föremålet förts bort från den återkrävande staten. *Den som förvärvat föremålet genom arv, testamente, gåva eller*

Om ett kulturföremål ska återlämnas, är den som innehar föremålet för egen räkning berättigad till skälig ersättning av den återkrävande staten. Detta förutsätter att innehavaren visat tillräcklig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet och i fråga om hur föremålet förts bort från den återkrävande staten.

Vid bedömningen av om innehavaren visat vederbörlig

⁵ Senaste lydelse 2011:782.

bodelning är berättigad till ersättning endast om den som föremålet förvärvats från skulle ha varit det.

omsorg och uppmärksamhet ska det tas hänsyn till alla omständigheter i samband med anskaffandet, däribland dokumentation om föremålets proveniens, de tillstånd för utförelse som krävs enligt den återkrävande medlemsstatens lagstiftning, parternas karaktär, det pris som betalats, om innehavaren kontrollerat tillgängliga register över stulna föremål och all relevant information som innehavaren rimligen kunnat erhålla, eller vidtagit andra sådana åtgärder som en omdömesgill person skulle ha vidtagit under samma omständigheter.

Den som förvärvat föremålet genom arv, testamente, gåva eller bodelning är berättigad till ersättning endast om den som föremålet förvärvats från skulle ha varit det.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

1.2 Förslag till förordning om ändring i kulturmiljöförordningen (1988:1188)

Härigenom föreskrivs i fråga om kulturmiljöförordningen (1988:1188)

dels att 35 a §¹ ska upphöra att gälla,

dels att 35 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 35 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §²

Riksantikvarieämbetet ska som central myndighet

1. efter ansökan av en annan stat som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) söka efter närmare angivna kulturföremål som olagligt har förts bort från den staten och identifiera den som innehar föremålet,
2. underrätta berörda stater som ingår i EES då kulturföremål påträffats i Sverige som kan antas ha olagligt förts bort från en annan stat som ingår i EES samt ta emot motsvarande underrättelser,
3. göra det möjligt för de behöriga myndigheterna i den stat som kan återkräva ett sådant föremål enligt 6 kap. kulturmiljölagen (1988:950) att kontrollera att det är fråga om ett kulturföremål och vara en sådan behörig myndighet i Sverige,
4. i samarbete med den berörda staten vidta nödvändiga åtgärder för att bevara ett enligt 2 påträffat kulturföremål,
5. vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra handlingar som syftar till att undvika ett återlämnande,
6. agera som förmedlare mellan den återkrävande staten och den som innehar föremålet med avseende på återlämnandet,

¹ Senaste lydelse 2013:554.

² Senaste lydelse 2013:554.

7. underrätta den centrala myndigheten i den stat där svenska staten väckt talan om återlämnande och ta emot motsvarande underrättelser,
 8. underrätta centrala myndigheter i andra stater om att talan om återlämnande väckts i Sverige och ta emot motsvarande underrättelser, och
 9. i övrigt samarbeta med centrala myndigheter i andra stater.
<p>Kontroll enligt första stycket
3 ska göras inom <i>två</i> månader från det att underrättelse skett enligt samma stycke 2. Annars ska vad som sägs i samma stycke 4 och 5 inte tillämpas.</p> | <p>Kontroll enligt första stycket
3 ska göras inom <i>sex</i> månader från det att underrättelse skett enligt samma stycke 2. Annars ska vad som sägs i samma stycke 4 och 5 inte tillämpas.</p> |
|--|--|

35 c §

Informationssystemet för den inre marknaden (IMI) ska användas för utbyte av information mellan behöriga myndigheter i Sverige och i andra stater inom EES enligt kulturmiljölagen (1988:950) och denna förordning.

Behöriga att använda IMI för kulturföremål är Riksantikvarieämbetet, Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Stiftelsen Nordiska museet.

Bestämmelser om IMI finns i förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden och i föreskrifter meddelade med stöd av den förordningen samt i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1024/2012 av den 25 oktober 2012 om

*administrativt samarbete genom
informationssystemet för den inre
marknaden och om upphävande
av kommissionens beslut
2008/49/EG.*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2016.

2 Ärendets bakgrund

Rådets direktiv 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium antogs 1993 i samband med att de inre gränserna avskaffades, för att skydda sådana kulturföremål som i medlemsstaterna klassas som nationella skatter. Syftet med direktivet var att jämka samman den grundläggande principen om fri rörlighet för varor med behovet av att skydda de nationella skatterna. Direktivet har ändrats genom direktiven 96/100/EG och 2001/38/EG. Ändringen 1996 innebar en justering av några av de i bilagan till direktivet uppställda krav avseende föremålskategorier och värdegränser som ett föremål måste uppfylla för att ett återlämnande enligt direktivet ska kunna bli aktuellt. Ändringen 2001 avsåg bl.a. hur värdegränserna som anges i euro i bilagan till direktivet ska omräknas till nationella valutor.

Direktiv 93/7/EEG har under perioden 1993–2011 med jämna mellanrum varit föremål för utvärderingsrapporter som kommissionen utarbetat på grundval av nationella rapporter om tillämpningen. Dessutom har kommissionen gjort en efterhandsutvärdering av direktivet med hjälp av en grupp nationella experter från de centrala myndigheter som utför de uppgifter som föreskrivs i direktivet. Expertgruppen ”Return of cultural goods”, som bildades inom ramen för kommittén för export och återlämnande av kulturföremål, hade i uppdrag att identifiera problem med tillämpningen av direktivet och försöka hitta lösningar. Gruppen var verksam 2009–2011. Mellan den 30 november 2011 och den 5 mars 2012 genomfördes även ett allmänt samråd med berörda parter. Samrådet genomfördes genom webbtjänsten Din röst i Europa med hjälp av två specialanpassade frågeformulär till offentliga myndigheter och organ respektive

enskilda och näringsidkare som berörs av eller arbetar med kulturföremål.

Utvärderingen av direktivet har visat att det endast har haft begränsad betydelse för återlämnande av vissa kulturföremål som klassas som nationella skatter och som, efter att olagligen ha förts bort från en medlemsstats territorium, befinner sig på en annan medlemsstats territorium. En orsak till det är de villkor som föremål som klassas som nationella skatter måste uppfylla för att återlämnas, dvs. att de måste tillhöra en av kategorierna i bilagan och uppfylla de ekonomiska gränsvärdena och ålderskraven. Andra orsaker är den korta tidsfristen för att väcka talan om återlämnande samt kostnaderna för ersättning. Utvärderingen har också visat på behovet av bättre administrativt samarbete och samråd mellan de centrala myndigheterna för att bättre kunna genomföra direktivet.

Kommissionen har mot denna bakgrund omarbetat direktiv 93/7/EEG och den 15 maj 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/60/EU om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium och en ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 med bestämmelser om informationssystemet för den inre marknaden (IMI) (omarbetning)⁸.

I denna promemoria föreslås de ändringar som bedöms nödvändiga för att genomföra det omarbetade direktivet i svensk rätt.

⁸ Direktivet är bifogat som bilaga 1 till denna promemoria.

3 Det omarbetade direktivets innehåll

Syftet med omarbetningen av direktiv 93/7/EEG, ändrat genom direktiven 96/100/EG och 2001/38/EG, är att ge medlemsstaterna möjlighet att få tillbaka alla kulturföremål som klassas som nationella skatter. Omarbetningen är också ett led i förenklingen av unionens lagstiftning på området och innebär att direktiven 93/7/EEG, 96/100/EG och 2001/38/EG upphör att gälla.

Medlemsstaterna ska senast den 18 december 2015 ha implementerat de ändringar som följer av det omarbetade direktivet.⁹ De förändringar som görs är i huvudsak följande.

I det omarbetade direktivet definieras kulturföremål som ett föremål som, före eller efter dess olagliga bortförande från ett medlemslands territorium, enligt nationell lagstiftning eller nationella administrativa förfaranden klassas som tillhörande ”nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde” i enlighet med artikel 36 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Bilagan till direktiv 93/7/EEG utgår och därmed stryks det tidigare kravet på att föremål som klassas som nationella skatter för att återlämnas måste tillhöra en av kategorierna i bilagan och uppfylla de ekonomiska gränsvärdena och/eller ålderskraven för dessa kategorier, eller när det gäller föremål som inte tillhör en av dessa kategorier, utgöra en integrerad del av offentliga samlingar förtecknade hos museer eller arkiv eller biblioteks bevarade samlingar eller i inventarier i kyrkliga institutioner.

⁹ Av art 19 i direktivet framgår att de ändringarna som ska genomföras finns i art 2.1, 5 första stycket led 3, 5 andra stycket, 7 tredje stycket, 8.1, 10 första och andra styckena och 17.1.

I det omarbetade direktivet föreskrivs vidare att de centrala myndigheterna ska använda informationssystemet för den inre marknaden (IMI) för att underlätta administrativt samarbete, samråd och informationsutbyte mellan dem.

Tidsfristen för de behöriga myndigheterna i den återkrävande medlemsstaten att kontrollera om ett kulturföremål som påträffats i en annan medlemsstat utgör ett kulturföremål förlängs till sex månader. Med tanke på att ärendena är av gränsöverskridande karaktär är förhoppningen att denna tidsfrist ska bidra till ett effektivare samarbete mellan de behöriga myndigheterna.

Även tidsfristen för när talan om återlämnande får väckas förlängs till tre år efter att den återkrävande medlemsstatens centrala myndighet fått vetskap om var kulturföremålet finns och om innehavarens eller mellanhandens identitet. Tidsfristen förlängs med hänsyn till de komplexa förbindelserna mellan medlemsstaterna, utan att man för den skull släpper på den skyldighet att visa omsorg och uppmärksamhet som åligger den återkrävande staten.

Det omarbetade direktivet innehåller vidare gemensamma kriterier för tolkningen av kravet på den vederbörliga omsorg och uppmärksamhet som innehavaren ska visa vid anskaffandet av kulturföremålet. Dessa kriterier bygger på kriterierna i artiklarna 4.4 och 6.2 i Unidroitkonventionen från 1995. Enligt det omarbetade direktivet ska innehavaren kunna bevisa att han har visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet. Den som har anskaffat ett föremål har rätt till ersättning på villkor att han vid anskaffandet av föremålet bevisligen visade omsorg och uppmärksamhet i fråga om huruvida det var lagligt att föra ut kulturföremålet från den återkrävande medlemsstatens territorium. Enligt den nya regleringen ska vid denna bedömning hänsyn tas till alla omständigheter i samband med anskaffandet, däribland dokumentation om föremålets proveniens, de tillstånd för utförsel som krävs enligt den återkrävande medlemsstatens lagstiftning, parternas uppträdande, det pris som betalats, om innehavaren kontrollerat register över stulna kulturföremål, all annan relevant information och dokumentation som innehavaren rimligen kunnat erhålla samt om innehavaren rådfrågat tillgängliga organ eller vidtagit andra sådana åtgärder som en omdömesgill person skulle ha vidtagit under samma omständigheter. Dessa

ändringar avses bidra till en enhetligare tillämpning av direktivet på detta område och i förekommande fall göra det svårare för innehavare som handlat i ond tro eller inte visat tillräcklig omsorg och uppmärksamhet att få ersättning.

I direktivet anges vidare hur unionens övriga institutioner genom utvärdering och uppföljning ska få information om direktivets tillämpning. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna en rapport om tillämpningen av direktivet vart femte år. Den första rapporten ska vara inlämnad den 19 december 2020. Vart femte år ska också Kommissionen överlämna en rapport om direktivets tillämpning och effektivitet till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén.

4 Befintlig reglering i svensk lagstiftning

4.1 Definition av kulturföremål

I svensk rätt gäller för kulturföremål kulturmiljölagen (1988:950) och kulturmiljöförordningen (1988:1188). Det finns inte någon enhetlig definition av vad som utgör ett kulturföremål. Någon reglering av vad som utgör en nationell skatt finns inte heller i svensk rätt. I 5 kap. kulturmiljölagen finns det regler om vad som gäller för utförsel från landet av vissa äldre kulturföremål. I detta kapitel och i kulturmiljöförordningen anges vilka föremål som avses och hur en ansökan om tillstånd för utförsel görs och prövas. Dessa bestämmelser torde enligt tidigare förarbetsuttalande bilda ramen för när Sverige med stöd av direktivet kan begära återlämnande av svenska kulturföremål (prop. 1994/95:74 s 26). Direktivet 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium har införlivats i svensk rätt genom 6 kap. kulturmiljölagen och i dess 2 § finns en definition av vad som avses utgöra ett kulturföremål vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel. I 7 kap. 2 § kulturmiljölagen finns en annan definition av kulturföremål, som hänför sig till definitionen i Unidroit-konventionen. Bestämmelser om stulna föremål finns i svensk lagstiftning bl.a. i lagen (1986:796) om godtrosförvärv av lösöre (godtrosförvärvslagen).

4.2 Utförsel och export av kulturföremål från Sverige

Direktivet 93/7/EEG liksom det aktuella direktivet 2014/60/EU tar sikte på sådana kulturföremål som förts ut ur en medlemsstat till en annan stat inom EES (utförsel) i strid med de regler om

utförsel som gäller i den stat från vilken föremålet förts ut. Ytterligare reglering på området är rådets förordning (EG) nr 116/2009 av den 18 december 2008 om export av kulturföremål. Denna förordning tar i stället sikte på kulturföremål som förs ut från en stat i gemenskapen till en stat utanför EES-området (export).

Enligt 5 kap. 1 § kulturmiljölagen krävs tillstånd för att från Sverige föra ut äldre svenska och utländska kulturföremål som kan vara av stor betydelse för det nationella kulturarvet. Regeringen meddelar föreskrifter om vilka föremål som kräver tillstånd för utförsel. Den svenska regleringen om utförsel av kulturföremål bygger på den kategoriindelning som finns i rådets förordning (EG) nr 116/2009 om export av vissa äldre kulturföremål men skiljer sig i vissa avseenden från denna. Av 23 § kulturmiljöförordningen framgår att tillstånd krävs om föremålet är ett svenskt eller utländskt kulturföremål inom de kategorier som anges i bilaga 1¹⁰ till rådets förordning (EG) nr 116/2009 med de ålders- och värdegränser samt andra bestämmelser som anges i bilagan¹¹ till kulturmiljöförordningen eller föremålet är ett svenskt samiskt kulturföremål och har ett värde över 2000 kr. För utländska föremål krävs endast tillstånd om föremålet funnits i Sverige i mer än 100 år.

Om kulturföremålet ska lämna EES-området krävs dessutom en exportlicens i enlighet med rådets förordning (EG) nr 116/2009 och kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1081/2012. Kriterierna för exportlicens ser lite annorlunda ut än kriterierna för utförseltillstånd. Bland annat ligger tyngdpunkten mer på föremålets värde än på dess ålder. Den som vill föra ut ett kulturföremål ur EU måste alltså ibland ha både utförseltillstånd och exportlicens.

Frågor om tillstånd till utförsel enligt 5 kap. kulturmiljölagen eller exportlicens enligt rådets förordning (EG) nr 116/2009 prövas av Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde eller Stiftelsen Nordiska museet i enlighet med den fördelning som görs i 27-31 §§ kulturmiljöförordningen. Riksantikvarieämbetet är centralmynd-

¹⁰ se bilaga 2 till denna promemoria

¹¹ se bilaga 3 till denna promemoria

dighet och det är dit tillståndsansökan ges in. Beslut om att inte ge tillstånd till utförsel får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Vid bedömningen av om föremålet kan vara av stor betydelse för det nationella kulturarvet kan följande aspekter beaktas. Föremålet kan exempelvis vara unikt i sitt slag eller ha bevarats relativt intakt och tillhör en föremålsgrupp som det inte längre finns ett representativt bestånd av i landet.¹² Syftet är att förhindra en utarmning av det svenska kulturarvet. I dessa fall är de enskilda föremålen sällan unika men kan ha ett stort kulturhistoriskt värde, exempelvis föremål från den folkliga kulturen. I andra fall kan själva föremålet vara kulturhistoriskt och kvalitetsmässigt synnerligen värdefullt och unikt.¹³ Även konstnärliga, vetenskapliga eller historiska aspekter kan ingå i bedömningen. Tillstånd till utförsel ska alltid ges om föremålet inte är av stor betydelse för det nationella kulturarvet. Även om föremålet är av stor betydelse för kulturarvet ska enligt 5 kap. 11 § kulturmiljölagen tillstånd till utförsel ges

- om ägaren flyttar från Sverige för att bosätta sig i ett annat land,
- föremålet genom arv, testamente eller bodelning har förvärvats av en enskild person som är bosatt i annat land,
- föremålet förs ut ur landet av en offentlig institution här i landet eller en institution som får bidrag av stat, kommun eller landstingskommun och det ska föras tillbaka till Sverige,
- föremålet förs ut av en enskild person för att användas i samband med offentlig kulturverksamhet och det ska föras tillbaka till Sverige, eller
- föremålet tillfälligt är i landet.

Även om ett föremål är av stor betydelse för det nationella kulturarvet får tillstånd till utförsel ges om föremålet förvärvats av en institution i utlandet. Enligt 5 kap. 16 § kulturmiljölagen får regeringen medge tillstånd att föra ut kulturföremål av stor

¹² Prop. 1984/85:179 s 33

¹³ Prop. 1998/99:114 s 45

betydelse för det nationella kulturarvet om synnerliga skäl föreligger.

4.3 Brott mot utförelsereglerna

Av ovanstående framgår att för att ett föremål av vikt för det svenska kulturarvet ska anses olagligt utfört i direktivets mening och i 6 kap. kulturmiljölagens mening krävs antingen att föremålet förts ut ur Sverige till en annan medlemsstat utan att utförelsetillstånd sökts eller efter att sådant tillstånd nekats.

Den som olovligen för ut, eller försöker föra ut, kulturföremål utan tillstånd kan dömas för smuggling eller försök till smuggling enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling. För smugglingsbrott döms till böter eller fängelse i högst sex år. Döms man för varusmuggling konfiskeras det som varit föremål för smugglingsbrottet. Även den som uppsåtligen emballerar, transporterar, förvarar, döljer, bearbetar, förvärvar eller överlåter föremål kan dömas för olovlig befattningsmed smugglingsgods. Påföljden för sådant brott är böter eller fängelse i högst två år.

Export av tillståndspliktiga kulturföremål ska deklarerar hos Tullverket. Den som uppsåtligen underlåter att anmäla föremålet till tullbehandling, lämnar oriktig uppgift vid tullbehandling eller underlåter att lämna föreskriven uppgift vid tullbehandling och därigenom ger upphov till fara för att tull, annan skatt eller avgift undandras det allmänna, kan dömas för tullbrott till böter eller fängelse i högst två år. Eftersom tullar som huvudregel inte ska betalas vid handel inom EU aktualiseras dock inte den formen av tullbrott vid transaktioner inom EU.

Lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen är dock tillämplig på kulturföremål som avses i 5 kap. kulturmiljölagen. Enlig denna lag ska den som för in ett sådant kulturföremål från ett annat EU-land till Sverige anmäla detta till Tullverket om föremålet omfattas av ett förbud mot införsel eller ett villkor för införsel som inte är uppfyllt eller om föremålet förs in med stöd av ett tillstånd som meddelats på grund av en oriktig uppgift eller en utelämnad föreskriven uppgift. En sådan anmälan ska göras också av den som för ut ett sådant kulturföremål från Sverige till ett annat EU-land

om föremålet omfattas av ett förbud mot utförsel eller ett villkor för utförsel som inte är uppfyllt eller om föremålet förs ut med stöd av ett tillstånd som meddelats på grund av en oriktig uppgift eller en utelämnad föreskriven uppgift. Var ock en är skyldig att stanna på en tulltjänstemans anmaning om det finns anledning att anta att denne medför ett sådant kulturföremål och att denne inte fullgjort sin anmälningsskyldighet. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet låter bli att stanna på tulltjänstemans begäran eller lämna upplysningar och visa upp de handlingar som behövs för kontroll för en tulltjänsteman döms till böter. Ansvar enligt denna lag inträder dock inte om gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken eller lagen om straff för smuggling.

4.4 Kontroll av in- och utförsel

Genom införandet av EU:s inre marknad har möjligheterna att utöva gränskontroll av export och in- och utförsel av varor minskat.

Hur många lagskyddade kulturföremål som lämnar landet utan tillstånd varje år är svårt att veta. Brottsförebyggande rådet (Brå) har därför, i samarbete med Riksantikvarieämbetet, tagit fram en rapport¹⁴ som belyser olika aspekter av illegal utförsel av äldre kulturföremål samt redogör för olika möjligheter att öka efterlevnaden av utförselreglerna.

4.4.1 Antalet ansökningar om tillstånd till utförsel och export

Riksantikvarieämbetet har fört statistik över antalet ansökningar om tillstånd till utförsel och export samt antalet avslag på sådana ansökningar. Av denna framgår att antalet ansökningar har varierat kraftigt mellan åren 1986/87 och 2013. I slutet av 80-talet uppgick antalet ansökningar per år till drygt 7 000. Därefter sjönk antalet till ca 1 000 år 1990. Den kraftiga minskningen berodde antagligen på att en ansökningsavgift infördes. Ansökningsavgiften har senare tagits bort som en följd av EU-inträdet. 1994 minskade antalet

¹⁴ Rapport från Brottsförebyggande rådet 2012:10 Förebygga illegal utförsel av kulturföremål

ansökningar ytterligare. I och med EG-medlemskapet minskade möjligheten för Tullverket att kontrollera olovlig utförsel och därmed även risken att bli kontrollerad vid gränspassage.¹⁵ Under perioden 1994 till 2000 varierade antalet ansökningar mellan 520 och 744 stycken. Efter att Riksantikvarieämbetet år 2000 skickade ut en informationsbroschyr om utförselregleringen till aktörer som auktionsfirmor, antikaffärer och antikvariat ökade antalet ansökningar igen till över 1000 stycken. Efter år 2005 har antalet ansökningar minskat igen och varierat mellan drygt 900 och knappt 350 stycken.

Antalet avslagna ansökningar har varierat från drygt 400 stycken i slutet av 1980-talet till mellan två och tjugo per år under 2000-talet. Statistiken över antalet avslag är dock ofullständig eftersom alla tillståndsmyndigheter inte regelbundet har fört och redovisat sådan statistik. Fullständig statistik över antalet överklagade avslag saknas också.¹⁶

4.4.2 Omfattningen av olaglig utförsel

Av Brås rapport framgår att Tullverket har försökt att uppskatta omfattningen av olaglig utförsel och export genom att jämföra om antalet export- och utförseltillstånd har ökat i samma takt som den deklarerade exporten.¹⁷ Man har då funnit att sedan mitten av 1990-talet har antalet tillstånd konstant varit lägre än antalet exportdeklarationer. Detta skulle kunna tyda på ökad smuggling av kulturföremål men kan också ha andra orsaker. Det kan exempelvis vara så att föremål, exempelvis möbler och tavlor, deklarerar på andra taricnummer¹⁸ eller att föremål inte alls deklarerar. Om föremålen felklareras eller inte klareras kan det förekomma olaglig utförsel som inte kan fångas upp genom jämförelser mellan deklarerade exporttillstånd. Tullverket har dragit slutsatsen att det sker olovlig export till tredje land men att omfattningen inte går att uppskatta. Svårigheterna med att uppskatta omfattningen

¹⁵ Brå 2012:10 s 25

¹⁶ Brå 2012:10 s 27

¹⁷ Brå rapport 2012:10 med referens till Hansen, K. (2004) Utförsel av kulturföremål mm i strid mot villkor till tredje land, opublicerat material från Tullverket

¹⁸ Med taricnummer menas EU-gemensam varukod som används för att avgöra rätt tulltaxa. Varukoden används också som underlag för exportstatistik.

avspeglas också i att det finns ytterst få domar som avser smuggling av kulturföremål.

Riksantikvarieämbetet misstänker att det minskade antalet ansökningar om tillstånd till utförsel och export eventuellt kan förklaras med en ökad grad av otillåten utförsel. Brå har i sin rapport intervjuat handlare, föremedlare och transportörer. Dessa menar att det minskade antalet ansökningar istället kan bero på minskad utlandshandel. Förklaringen till detta kan vara ett minskat intresse för svenska antikviteter och den ekonomiska krisen.

De centrala museimyndigheterna, bl.a. Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, försöker övervaka att regelsystemet efterlevs och bevakar därför bland annat auktionshusen i Sverige och utomlands för att se om svenska föremål som saknar utförseltillstånd dyker upp utomlands. För närvarande pågår en förundersökning om misstänkt smugglingsbrott där rättslig hjälp har begärts i Storbritannien. I detta fall rör det sig dock om ett sådant föremål som enligt den nuvarande regleringen inte når upp till beloppsgränsen för när en talan om återlämnande kan bli möjlig för den kategorin av kulturföremål. Även Stiftelsen Nordiska Museet har vänt sig till polisen angående några fall av misstänkt olovlig utförsel men inget av de fallen har lett till fällande dom.

4.4.3 Talan om återlämnande

Det finns ännu inget fall där Sverige har använt sig av möjligheten att väcka talan om återlämnande av kulturföremål från något annat medlemsland i gemenskapen. Det finns inte heller något exempel på att ett annat medlemsland har väckt talan om återlämnaden av något kulturföremål från Sverige enligt reglerna i 6 kap. kulturmiljölagen.

Slutsatsen som kan dras i denna promemoria är dock att olovlig utförsel av kulturföremål förekommer. Det skulle således kunna bli aktuellt för Sverige att i framtiden behöva använda sig av möjligheterna i direktivet att väcka talan om återlämnade.

5 Ändringar med anledning av direktivet

I direktivet ändras bland annat art. 2.1 med definitionen av vad som utgör kulturföremål i direktivets mening, i art. 8 ändras tidsfristen inom vilken en talan om återlämnande får väckas och i art. 10 anges vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av när en person ska anses ha visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet. Detta medför att motsvarande bestämmelser i 6 kap. kulturmiljölagen behöver ändras.

I art. 5 första stycket led 3 ändras tidsfristen för när den centrala myndigheten ska ha kontrollerat om det föremål som förts bort är ett kulturföremål. Mot bakgrund av detta måste en justering av 35 § andra stycket kulturmiljöförordningen göras för att motsvara direktivets bestämmelse. Genom att bilagan med beloppsgränser tas bort finns inte längre behov av 35 a § kulturmiljöförordningen.

Genom art. 5 andra stycket i direktivet införs vidare en skyldighet för de centrala myndigheterna i medlemsstaterna att effektivt samarbeta med varandra och utbyta information rörande kulturföremål som olagligt förts bort, genom att använda informationssystemet för den inre marknaden (IMI). En sådan skyldighet bör lämpligen införas i kulturmiljöförordningen.

Av art. 17 följer att medlemsstaterna senast den 19 december 2020 och därefter vart femte år ska överlämna en rapport till kommissionen om tillämpningen av direktivet. Art. 17 vänder sig direkt till staterna och fordrar ingen ytterligare reglering.

Det nya direktivet föranleder ingen omedelbar ändring av 5 kap. kulturmiljölagen om skydd mot utförsel av vissa äldre kulturföremål. Dessa bestämmelser bygger på kategorindelningen i rådets förordning (EG) nr 116/2009 om export av vissa äldre kulturföremål men skiljer sig i vissa avseenden från denna (se

avsnitt 4.2). Enligt tidigare förarbetsuttalande är det utförelsereglerna i 5 kap. som torde bilda ramen för när Sverige med stöd av direktivet kan begära återlämnande av svenska kulturföremål (prop. 1994/95:74 s 26). Mot bakgrund av att definitionen av begreppet kulturföremål ändras finns dock anledning att se över frågan om vilka kulturföremål som ska anses som nationella skatter i direktivets mening. I detta sammanhang bör nämnas att Riksantikvarieämbetet den 19 juni 2013 fått i uppdrag av regeringen att se över regelverket om kulturföremål och då göra en analys av bestämmelserna i 5 kap. kulturmiljölagen samt berörda delar av kulturmiljöförordningen (Ku 2013/1344/KA). Uppdraget ska redovisas till regeringen den 30 september 2015.

Direktivet påverkar inte de bestämmelser som finns i 7 kap. kulturmiljölagen om återlämnande av kulturföremål som olagligt har förts ut från en stat som har tillträtt Unidroit-konventionen. Inte heller bestämmelserna i 8 kap. kulturmiljölagen om återlämnande av kulturföremål som stulits utomlands i en stat som har tillträtt Unidroit-konventionen påverkas av ändringarna i direktivet.

5.1 Ändringar i kulturmiljölagen

5.1.1 Definition av begreppet kulturföremål

Förslag: Definitionen av begreppet kulturföremål i 6 kap. kulturmiljölagen ändras så att det omfattar alla kulturföremål som en medlemsstat enligt nationell lagstiftning eller nationella administrativa förfaranden klassar eller definierar som en nationell skatt av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde i den mening som avses i artikel 36 i EUF-fördraget. Kraven på att föremålen ska tillhöra någon viss kategori eller uppfylla vissa krav i fråga om ålder eller ekonomiskt värde tas bort.

I 6 kap. kulturmiljölagen finns särskilda bestämmelser om att vissa kulturföremål som olagligt förts bort från ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska kunna återföras till

ursprungslandet. Bestämmelserna i detta kapitel bygger på direktivet 93/7/EEG och gäller endast för stater som är medlemmar i EES. Med ett kulturföremål avses i detta kapitel ett föremål som i den stat det förts bort från betraktas som en *nationell skatt* av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde enligt lagar eller administrativa förfaranden som är förenliga med artikel 36 i EUF-fördraget, och tillhör någon av de kategorier som anges i bilaga 1 till lagen eller är en integrerad del av inventarierna hos en kyrklig institution eller en integrerad del av en offentlig samling och upptagen i inventarieförteckningen hos ett museum, ett arkiv eller en bibliotekssamling. Med en offentlig samling avses en samling som ägs av en stat som ingår i EES, en lokal eller regional myndighet i en sådan stat, eller en offentlig institution i en sådan stat vilken ägs eller till stor del finansieras av staten eller av en lokal eller regional myndighet.

Räckvidden av det nya direktivet har utöktas så att det nu, enligt art 2.1, omfattar alla kulturföremål som en medlemsstat enligt nationell lagstiftning eller nationella administrativa förfaranden klassar eller definierar som en nationell skatt av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde i den mening som avses i artikel 36 i EUF-fördraget. Medlemsstaterna är således inte längre bundna av en kategoriförteckning i direktivet utan avgör själva vilka kulturföremål som är nationella skatter enligt artikel 36 i fördraget och med de begränsningar som anges där. Enligt de inledande skälen till direktivet punkten 9 omfattas föremål av historiskt, paleontologiskt, etnografiskt eller numismatiskt intresse eller vetenskapligt värde oavsett om de ingår i offentliga samlingar eller inte, eller utgör enstaka föremål, och oavsett om de kommer från regelrätta eller otillåtna utgrävningar förutsatt att de är klassade eller definierade som nationella skatter. Kulturföremål som är klassade som nationella skatter behöver inte heller längre tillhöra någon viss kategori eller uppfylla några krav i fråga om ålder eller ekonomiskt värde. Mot bakgrund av detta bör bestämmelserna i 6 kap. 2 § kulturmiljölagen ändras för att motsvara artikel 2.1 i direktivet. Till följd av detta ska också bilaga 1 till kulturmiljölagen liksom 35 a § kulturmiljöförordningen upphävas.

Denna förändring av kulturföremålsdefinitionen syftar till och förväntas medföra att bestämmelserna om återlämnande kommer

att kunna tillämpas på fler föremål än tidigare. Ändringen medför också att det finns bättre föreutsättningar för att reglerna kommer att kunna användas i praktiken.

5.1.2 Tidsfrist för väckande av talan

Förslag: Tidsfristen för att väcka talan om återlämnande ändras från ett till tre år från det att den återkrävande staten har fått kännedom om var föremålet finns och vem som innehar det.

Tidsfristen om att väcka talan inom 75 år efter bortförseeln avseende föremål med särskilt skydd ska även omfatta andra religiösa föremål än kyrkliga.

Genom artikel 8 i direktivet ändras tidsfristen för att väcka talan om återlämnande från ett till tre år. Ändringen medför att motsvarande regler i 6 kap. 6 § kulturmiljölagen behöver ändras. Sedan tidigare gäller en tidsfrist om 75 år för föremål i offentliga samlingar och kyrkliga föremål med särskilt skydd. I art. 8.1 tredje stycket i direktivet har nu även andra religiösa föremål lagts till med motiveringen att medlemsstaterna kan ge ett särskilt skydd enligt nationell rätt för andra religiösa institutioner än kyrkliga och därför bör direktivet också omfatta dessa andra religiösa institutioner. Mot bakgrund av detta föreslås att även andra religiösa föremål med särskilt skydd bör tas upp i lagtexten. Eftersom definitionen av kulturföremål i 2 § ändras bör för systematikens skull definitionen av vad som utgör en offentlig samling flyttas från 2 § till 6 §. Någon ändring i sak avseende begreppet offentlig samling avses inte. Tidsfristen för väckande av talan angående denna typ av föremål ändras inte heller.

5.1.3 Bevisbördan och kriterier för vederbörlig omsorg och uppmärksamhet

Bedömning: Bevisbördan ändras inte i svensk rätt men blir densamma i alla medlemsstater.

Förslag: Nya, inom EU gemensamma kriterier för vad som ska beaktas vid bedömningen av om någon visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet förs in i kulturmiljölagen.

Artikel 10 i direktivet har ändrats på så sätt att innehavaren av ett olagligt utfört kulturföremål, för att kunna få ersättning med anledning av ett återlämnande, måste ha visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet och i fråga om hur föremålet förts bort från den återkrävande staten. Det är inte längre upp till medlemsländerna att bestämma var bevisbördan ska ligga. Detta innebär i praktiken inte någon förändring i förhållande till svensk rätt. Redan i dag krävs enligt 6 kap. 7 § kulturmiljölagen för att innehavaren av ett föremål som ska återlämnas till ett medlemsland ska få ersättning att denne visat tillräcklig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet och i fråga om hur föremålet förts bort från den återkrävande staten.

I artikel 10 införs dock nya icke uttömmande kriterier för vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om innehavaren visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet. Dessa kriterier är att det ska tas hänsyn till alla omständigheter i samband med anskaffandet, däribland dokumentation om föremålets proveniens, de tillstånd för utförsel som krävs enligt den återkrävande medlemsstatens lagstiftning, parternas karaktär, det pris som betalats, om innehavaren kontrollerat tillgängliga register över stulna föremål och all relevant information som innehavaren rimligen kunnat erhålla, eller vidtagit andra sådana åtgärder som en omdömesgill person skulle ha vidtagit under samma omständigheter. Syftet med att införa dessa kriterier är att främja en enhetlig tolkning av begreppet vederbörlig omsorg och hänsyn. Dessa kriterier bör därför läggas till i 6 kap. 7 § kulturmiljölagen för att lagen ska motsvara direktivets bestämmelser. En ändring av kulturmiljölagen med införande av dessa kriterier att beakta vid bedömningen av om innehavaren har visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet får inga konsekvenser för de regler som i övrigt gäller enligt lagen (1986:796) om godtrosvärvärk av lösöre.

5.2 Ändringar i kulturmiljöförordningen

Förslag: Tidsfristen för när den centrala myndigheten ska kontrollera om föremålet är ett kulturföremål förlängs från två till sex månader.

En bestämmelse om att informationsutbyte mellan medlemsstaterna ska ske med Informationssystemet för den inre marknaden (IMI) införs. I bestämmelsen ska också anges vilka myndigheter som är behöriga att använda IMI för kulturföremål.

De uppgifter som centralmyndigheten ska fullgöra anges i svensk rätt i kulturmiljöförordningen. I art. 5.3 i direktivet har tidsfristen för när den behöriga myndigheten i medlemsstaten ska kontrollera om föremålet är ett kulturföremål ändrats från två till sex månader. Mot bakgrund av detta ska motsvarande bestämmelse i 35 § andra stycket kulturmiljöförordningen ändras för att motsvara bestämmelsen i direktivet.

Som ovan nämnts ska också 35 a § kulturmiljöförordningen, med beloppen i svenska kronor för de gränsvärden som anges i euro i bilaga 1 till kulturmiljölagen, upphävas till följd av att bilagan tagits bort.

I kulturmiljöförordningen bör också införas en bestämmelse om att informationsutbyte ska ske med Informationssystemet för den inre marknaden (IMI) (se mer om detta nedan).

5.2.1 Informationssystemet för den inre marknaden (IMI)

IMI är ett webbaserat kommunikationsverktyg som har skapats av kommissionen för att underlätta det administrativa samarbetet mellan myndigheter i de olika medlemsstaterna. Det utvecklades ursprungligen år 2008 som stöd för administrativt samarbete enligt yrkeskvalifikationsdirektivet och tjänstedirektivet. Användningsområdet har därefter utökats till fler rättsakter. År 2012 trädde förordningen (EU) nr 1024/2012 av den 25 oktober 2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden och om upphävande av kommissionens beslut 2008/49/EG (IMI-förordningen) i kraft. Av bilagan till IMI-

förordningen framgår att IMI i dag, förutom för yrkeskvalifikationsdirektivet, används för tjänstedirektivet,¹⁹ direktivet om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård,²⁰ förordningen om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro²¹ och för kommissionens rekommendation om ”Solvit”²². Därutöver pågår det pilotprojekt för utstationeringsdirektivet²³ och e-handelsdirektivet²⁴ och ytterligare pilotprojekt angående lokförarens behörighet²⁵ kommer att inledas.

IMI-förordningen är direkt tillämplig i alla EU:s medlemsländer och i övriga stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). I förordningen beaktas aspekter kring personuppgiftsskydd för alla de rättsakter systemet tillämpas för och de krav som finns i den unionsrättsliga dataskyddslagstiftningen.²⁶ Systemet bidrar till skyddet av personuppgifter genom de begränsningar som gäller för tillgång till de personuppgifter som utväxlas i IMI. Säkerheten i IMI anses betydligt högre än andra metoder för informationsutbyte, t.ex. post, telefon, fax eller e-post. All databehandling som kommissionen ansvarar för omfattas av förordningen (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter. Av art. 16 och 17 i IMI-förordningen framgår vidare att kommissionen är ansvarig för att trygga säkerheten för de personuppgifter som behandlas i IMI.

För varje rättsakt som kopplas till IMI-systemet skapas en modul med förutbestämda frågor och svar som översätts till alla

¹⁹ Direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

²⁰ Direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

²¹ Förordning (EU) nr 1214/2011 av den 16 november 2011 om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet.

²² Kommissionens rekommendation av den 7 december 2001 om principer för användning av ”Solvit” – problemlösningsnätverket för den inre marknaden.

²³ Direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.

²⁴ Direktiv 2000/3/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informations-samhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden.

²⁵ Bl.a. för direktiv om lokförarens behörighet, direktiv 2007/59/EG av den 23 oktober 2007 om behörighetsprövning av lokförare som framför lok och tåg på järnvägssystemet i gemenskapen.

²⁶ Direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter.

officiella språk. På så sätt kan de ansvariga myndigheterna kommunicera med varandra på sitt eget språk och frågorna översätts automatiskt. Dessutom skapas en databas över ansvariga myndigheter i staterna inom EES vilket gör det enkelt att hitta rätt myndighet i en annan stat. Hittills har Sverige registrerat 49 myndigheter och totalt har 7 112 europeiska myndigheter registrerats.²⁷ De viktigaste IMI-användarna är EES-områdets behöriga myndigheter, som använder systemet för att utbyta information. De kan vara offentliga eller privata organ som medlemsländerna har delegerat vissa funktioner till i samband med tillämpningen av lagstiftningen för den inre marknaden. Det kan röra sig om nationella, regionala eller lokala myndigheter.²⁸

I Sverige har Kommerskollegium utsetts till nationell samordnare av IMI-systemet och är den myndighet som registrerar de svenska myndigheter som ska använda systemet.²⁹ Kommerskollegium har i förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden också bemyndigats att meddela föreskrifter om informationsutbyte i IMI.

5.2.2 IMI för kulturföremål

Enligt art. 5 andra stycket i direktivet om återlämnande av kulturföremål ska medlemsstaternas centrala myndigheter, i syfte att samarbeta och samråda, använda en för kulturföremål särskilt anpassad modul i det informationssystem för den inre marknaden som inrättats genom IMI-förordningen.³⁰ De centrala myndigheterna får även använda IMI för att sprida relevant ärenderelaterad information avseende kulturföremål som stulits eller olagligen förts bort från deras territorium. Medlemsstaterna ska också besluta om övriga behöriga myndigheters användning av IMI vid tillämpning av direktivet. Utbytet av information ska enligt art. 7 tredje stycket ske genom IMI i enlighet med tillämpliga rättsliga bestämmelser

²⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/statistics/index_sv.htm statistik per den 31 december 2014

²⁸ Europeiska kommissionen, Användarmanual (2012), Informationssystemet för den inre marknaden, s 8.

²⁹ 9 § punkten 6 förordningen (2012:990) med instruktion för Kommerskollegium.

³⁰ Förordningen (EU) 1024/2012 av den 25 oktober 2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden och om upphävande av kommissionens beslut 2008/49/EG.

om skydd för personuppgifter och privatliv, utan att det påverkar möjligheten att utnyttja andra kommunikationssätt förutom IMI.

Arbete med att anpassa IMI-modulen för kulturföremål och komma fram till vad som ska registreras och på vilket sätt pågår för närvarande i samarbete med de centrala myndigheterna i de olika medlemsstaterna. Den information som kan bli föremål för registrering i IMI är sådan som behövs för att kunna återbördla olagligt utförda kulturföremål till rätt land. Det torde främst vara information som rör föremålet, exempelvis beskrivning av föremålet med angivande av material, färg, storlek, ålder etc. samt bilder av föremålet, dvs. sådan information som kan underlätta för medlemsstaternas myndigheter att identifiera om det är ett kulturföremål. Det kan även bli fråga om att registrera uppgifter om föremålets proveniens, innehavaren eller ägaren, var föremålet finns, var det sålts samt om det rör sig om ett stulet föremål. Vid registreringen i IMI är det viktigt att hålla isär sådan information som hör till den administrativa processen kring återlämnandet från sådan information som rör misstänkta personer och sådan kriminalunderrättelseinformation som ska hanteras av brottsbekämpande myndigheter.

Enligt artikel 9.2 i IMI-förordningen ska medlemsstaterna besluta om övriga behöriga myndigheters användning av IMI. I samband med detta ska anges för vilka områden av den inre marknaden dessa är behöriga. Enligt direktivet om återlämnande av kulturföremål ska detta göras särskilt vid tillämpningen av detta direktiv.

Att den modul i IMI som särskilt anpassats för kulturföremål ska användas för utbyte av information mellan behöriga myndigheter i Sverige och i andra medlemsstater bör mot bakgrund av detta regleras genom en särskild bestämmelse i kulturmiljöförordningen. Vilka organ som är behöriga att använda IMI för kulturföremål bör också framgå av denna bestämmelse. De myndigheter som ska vara behöriga att använda IMI för kulturföremål bör vara samtliga de myndigheter som handlägger ärenden om utförelse av kulturföremål, nämligen Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde. Även Stiftelsen Nordiska museet bör utses som behörig att använda IMI. Som nämnts ovan finns inte något hinder att registrera privata organ i IMI. För tydlighets

skull bör också en hänvisning till övriga bestämmelser om IMI införas i denna bestämmelse.

Det finns anledning att på sikt också överväga att göra brottsbekämpande myndigheter behöriga att få tillgång till IMI för kulturföremål, i första hand för att ta del av information men möjligen också för att själva sprida information om kulturföremål som stulits eller olagligen förts bort från någon medlemsstat. För närvarande finns Interpols databas *Stolen works of Arts*, men den innehåller endast information om stulna föremål och inte om sådana kulturföremål som förts ut från en medlemsstat utan vederbörligt tillstånd. För att kunna utreda fall av olaglig utförelse och därefter kunna få föremålen återlämnade kan tillgång till IMI för kulturföremål vara av stort värde även för brottsbekämpande myndigheter. Denna fråga kräver dock ytterligare utredning och får hanteras i ett annat sammanhang.

Kommerskollegium är samordnande myndighet för myndighetssamarbetet i IMI även avseende direktivet om kulturföremål. Någon ändring av instruktionen för Kommerskollegium behövs inte med anledning av direktivet. Bemyndigandet för Kommerskollegium att meddela föreskrifter om informationsutbyte i IMI omfattar även sådant informationsutbyte i IMI som sker till följd av direktivet om återlämnande av kulturföremål. Någon ytterligare bestämmelse om detta behöver inte införas i kulturmiljöförordningen.

Kommerskollegium ska registrera de myndigheter som utsetts som behöriga i IMI-systemet. De myndigheter/organ som ska registreras blir således Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Stiftelsen Nordiska museet.

I anslutning till genomförandet av bestämmelserna i art. 5 andra stycket i direktivet bör nämnas att en skyldighet för Riksantikvarieämbetet som central myndighet att samarbeta med centralmyndigheter i andra stater i gemenskapen sedan tidigare finns införd i 35 § kulturmiljöförordningen. Nämnas bör också att en generell skyldighet att samarbeta med andra svenska myndigheter också finns i 6 § förvaltningslagen (1986:223).

5.3 Ikraftträdande

Förslag: Ändringarna i kulturmiljölagen och kulturmiljöförordningen ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Bedömning: Några övergångsbestämmelser krävs inte.

De författningsändringar som föreslås bör träda i kraft den 1 januari 2016. Förslagen kräver inte några särskilda övergångsbestämmelser.

6 Ekonomiska och andra konsekvenser

6.1 Konsekvenser för berörda myndigheter

Bedömningen är att ändringarna endast kommer att få begränsade ekonomiska konsekvenser. Möjligheten att inom EES väcka talan om återlämnande vid svensk domstol enligt 6 kap. kulturmiljölagen har funnits sedan 1995. Under de år som denna möjlighet har funnits har ingen sådan talan väckts i Sverige. Inte heller har Sverige väckt någon sådan talan i utlandet. Eftersom olaglig utförelse förekommer är dock förhoppningarna att ändringarna i direktivet ska leda till att fler föremål ska kunna återlämnas och att detta ska ske bland annat genom att medlemsstaterna väcker talan om återlämnande. Det förefaller dock sannolikt att antalet mål kommer att bli begränsat även framöver. Arbetsbelastningen och kostnaderna för det allmänna bedöms öka endast marginellt och bör kunna hanteras inom de befintliga ekonomiska ramarna. Förslaget bedöms inte heller leda till några beaktansvärda kostnadsökningar för allmän domstol med hänsyn till det ringa antal mål som kan förväntas bli resultatet.

Att IMI ska användas för kulturföremål förväntas leda till en förenkling för berörda myndigheter. Huruvida det leder till minskade kostnader får bedömas när systemet kommit i bruk.

6.2 Konsekvenser i övrigt

De föreslagna ändringarna avseende definitionen av kulturföremål i 6 kap. kulturmiljölagen påverkar bara möjligheterna för Riksantikvarieämbetet att väcka talan om återlämnande av kulturföremål i andra medlemsstater samt de andra

medlemsstaternas möjligheter att väcka talan avseende sådana föremål i Sverige. Att definitionen av kulturföremål ändras bedöms inte påverka de företag som handlar med kulturföremål i någon nämnvärd omfattning. Det är i första hand reglerna om tillstånd för utförsel i 5 kap. kulturmiljölagen som kan ha betydelse för handlarna. Dessa regler påverkas inte av förslagen i denna promemoria. När det gäller de nya gemensamma kriterierna för vad som ska beaktas för att avgöra om vederbörlig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet och möjligheterna att få ersättning för det fall ett föremål ska återlämnas, innebär detta inga nya krav på företagen. Kriterierna ger uttryck för sådana förhållanden som redan bör beaktas av handlare enligt tidigare reglering i kulturmiljölagen och mot bakgrund av den svenska godtroslagstiftningen. Förslagen i denna promemoria bedöms således inte ha några konsekvenser för små eller medelstora företags villkor.

Förslagen bedöms inte heller ha någon påverkan på miljön. Inte heller i övrigt torde förslagen leda till några nämnvärda konsekvenser.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i kulturmiljölagen (1988:950)

6 kap. 2 §

Med ett kulturföremål avses i detta kapitel ett föremål som i den stat det förts bort från betraktas som en nationell skatt av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde enligt lagar eller administrativa förfaranden som är förenliga med artikel 36 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Paragrafen motsvarar art 2.1 i direktivet.

Bestämmelsen, som behandlas i avsnitt 5.1.1, innehåller definitionen av begreppet kulturföremål i den mening som avses i 6 kap. kulturmiljölagen. Denna definition ändras med anledning av att definitionen i direktivet har ändrats. I och med ändringen omfattas nu alla kulturföremål som en medlemsstat enligt nationell lagstiftning eller nationella administrativa förfaranden klassar eller definierar som en nationell skatt av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde i den mening som avses i artikel 36 i EUF-fördraget. Av definitionen omfattas föremål av historiskt, paleontologiskt, etnografiskt eller numismatiskt intresse eller vetenskapligt värde. Detta oavsett om de ingår i offentliga samlingar eller inte, eller utgör enstaka föremål, och oavsett om de kommer från regelrätta eller otillåtna utgrävningar, förutsatt att de är klassade eller definierade som nationella skatter i aktuell medlemsstat. Det finns inte längre några krav på att föremålen ska tillhöra någon viss kategori eller uppfylla vissa krav i fråga om ålder eller ekonomiskt värde.

6 kap. 6 §

Talan om återlämnande ska väckas inom *tre* år från det att den återkrävande staten har fått kännedom om var föremålet finns och om vem som innehar det. Talan får dock inte väckas senare än trettio år efter det att föremålet olagligt fördes bort. *I fråga om föremål som är en integrerad del av en offentlig samling och upptagen i inventarieförteckningen hos ett museum, ett arkiv eller en bibliotekssamling eller som är en integrerad del av inventarierna hos en kyrklig eller annan religiös institution och har ett särskilt skydd enligt det återkrävande landets lag, får dock talan väckas inom sjuttiofem år efter bortförsln.*

Med en offentlig samling avses en samling som ägs av

- *en stat som avses i 1 §,*
- *en lokal eller regional myndighet i en sådan stat, eller*
- *en offentlig institution i en sådan stat vilken ägs eller till stor del finansieras av staten eller av en lokal eller regional myndighet.*

Om bortförsln inte längre är olaglig när talan väcks, ska talan ogillas.

Paragrafen motsvarar artikel 8 i direktivet och behandlas under avsnitt 5.1.2 i denna promemoria.

I paragrafens *första stycke* ändras tidsfristen för att väcka talan om återlämnande från ett till tre år. Sedan tidigare finns speciella bestämmelser om en längre tidsfrist om 75 år för att väcka talan angående återlämnande av offentliga samlingar och kyrkliga föremål med särskilt skydd. Med anledning av ändring i direktivet ska denna tidfrist även gälla andra religiösa föremål än kyrkliga.

I *andra stycket* finns definitionen av begreppet offentlig samling vilket motsvaras av art. 2.8 i direktivet. Definitionen återfanns tidigare i 2 §. Någon ändring i sak avseende begreppet offentlig samling avses inte. Tidsfristen för väckande av talan angående denna typ av föremål ändras inte heller.

6 kap. 7 §

Om ett kulturföremål ska återlämnas, är den som innehar föremålet för egen räkning berättigad till skälig ersättning av den återkrävande staten. Detta förutsätter att innehavaren visat tillräcklig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet och i fråga om hur föremålet förts bort från den återkrävande staten.

Vid bedömningen av om innehavaren visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet ska det tas hänsyn till alla omständigheter i samband med anskaffandet, däribland dokumentation om föremålets proveniens, de tillstånd för utförelse som krävs enligt den återkrävande medlemsstatens lagstiftning, parternas karaktär, det pris som betalats, om innehavaren kontrollerat tillgängliga register över stulna föremål och all relevant information som innehavaren rimligen kunnat erhålla, eller vidtagit andra sådana åtgärder som en omdömesgill person skulle ha vidtagit under samma omständigheter.

Den som förvärvat föremålet genom arv, testamente, gåva eller bodelning är berättigad till ersättning endast om den som föremålet förvärvats från skulle ha varit det.

Denna paragraf, som behandlas i avsnitt 5.1.3, motsvarar art. 10 i direktivet. Bestämmelsen anger i vilka fall och under vilka förutsättningar den som blir tvungen att återlämna ett kulturföremål enligt bestämmelserna i 6 kap. kulturmiljölagen är berättigad till ersättning av den återkrävande medlemsstaten.

I paragrafens *andra stycke* införs nya icke uttömmande kriterier för vilka omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om innehavaren visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet. Syftet med att införa dessa kriterier är att främja en inom EU enhetlig tolkning av begreppet vederbörlig omsorg och hänsyn. Denna ändring får inga konsekvenser för de regler som i övrigt gäller för stulna föremål enligt lagen (1986:796) om godtrosförvärv av lösöre.

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2014/60/EU

av den 15 maj 2014

om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 (omarbetning)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽¹⁾, och

av följande skäl:

- (1) Rådets direktiv 93/7/EEG ⁽²⁾ har ändrats väsentligt genom Europaparlamentets och rådets direktiv 96/100/EG ⁽³⁾ och 2001/38/EG ⁽⁴⁾. Med anledning av nya ändringar bör direktivet av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) Den inre marknaden omfattar ett område utan inre gränser, där fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital säkerställs i enlighet med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I enlighet med artikel 36 i EUF-fördraget utgör de relevanta bestämmelserna om fri rörlighet för varor inget hinder för förbud eller restriktioner av import, export eller transitering av varor som motiveras av intresset att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde.
- (3) Enligt de villkor och med de begränsningar som anges i artikel 36 i EUF-fördraget behåller medlemsstaterna rätten att definiera sina nationella skatter och att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda dem. Unionen spelar dock en viktig roll när det gäller att uppmuntra samarbete mellan medlemsstaterna i syfte att skydda kulturarv av europeisk betydelse, vilket omfattar sådana nationella skatter.
- (4) Genom direktiv 93/7/EEG infördes ett system som gör det möjligt för medlemsstaterna att säkerställa återförandet till sitt territorium av kulturföremål som klassas som nationella skatter enligt artikel 36 i EUF-fördraget och som tillhör någon av de gemensamma kategorier av kulturföremål som anges i bilagan till det direktivet och som har förts bort från deras territorium i strid med nationella åtgärder eller rådets förordning (EG) nr 116/2009 ⁽⁵⁾. Det direktivet omfattade även kulturföremål som klassas som nationella skatter och utgör en integrerad del av offentliga samlingar eller inventarier i kyrkliga institutioner som inte omfattades av dessa gemensamma kategorier.

⁽¹⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 16 april 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 8 maj 2014.

⁽²⁾ Rådets direktiv 93/7/EEG av den 15 mars 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium (EGT L 74, 27.3.1993, s. 74).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 96/100/EG av den 17 februari 1997 om ändring av bilagan till direktiv 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium (EGT L 60, 1.3.1997, s. 59).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/38/EG av den 5 juni 2001 om ändring av rådets direktiv 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium (EGT L 187, 10.7.2001, s. 43).

⁽⁵⁾ Rådets förordning (EG) nr 116/2009 av den 18 december 2008 om export av kulturföremål (EUT L 39, 10.2.2009, s. 1).

- (5) Genom direktiv 93/7/EEG har det upprättats ett administrativt samarbete mellan medlemsstaterna vad avser nationella skatter i nära anknytning till deras samarbete med Interpol och andra behöriga organ med avseende på stulna konstföremål, särskilt registrering av försvunna, stulna eller olagligen bortförda kulturföremål som utgör del av medlemsstaternas nationella skatter och offentliga samlingar.
- (6) Förfarandet som infördes genom direktiv 93/7/EEG var ett första steg i att upprätta samarbete mellan medlemsstaterna på detta område inom ramen för den inre marknaden i syfte att uppnå förbättrat ömsesidigt erkännande av relevanta nationella lagar.
- (7) Förordning (EG) nr 116/2009 införde tillsammans med direktiv 93/7/EEG ett unionssystem för skydd av medlemsstaternas kulturföremål.
- (8) Målet för direktiv 93/7/EEG var att säkerställa det fysiska återlämnandet av kulturföremål till den medlemsstat från vars territorium dessa föremål olagligen förts bort, oavsett den äganderätt som gäller för sådana föremål. Tillämpningen av det direktivet har dock påvisat systemets begränsningar för att få tillbaka sådana kulturföremål. Rapporterna om tillämpningen av det direktivet har visat att det sällan tillämpas framför allt på grund av dess begränsade tillämpningsområde, som var ett resultat av de villkor som fastställs i bilagan till direktivet, den korta tidsfristen för att väcka talan om återlämnande och de kostnader som är förknippade med talan om återlämnande.
- (9) Detta direktivs tillämpningsområde bör utvidgas till att omfatta alla kulturföremål som en medlemsstat enligt nationell lagstiftning eller nationella administrativa förfaranden klassar eller definierar som en nationell skatt av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde, i enlighet med artikel 36 i EUF-fördraget. Detta direktiv bör således omfatta föremål av historiskt, paleontologiskt, etnografiskt eller numismatiskt intresse eller vetenskapligt värde, oavsett om de ingår i offentliga eller andra samlingar eller inte, eller utgör enstaka föremål, och oavsett om de kommer från regelrätta eller otillåtna utgrävningar, förutsatt att de är klassade eller definierade som nationella skatter. Kulturföremål som är klassade eller definierade som nationella skatter behöver dessutom inte längre tillhöra några kategorier eller uppfylla några krav i fråga om ålder och/eller ekonomiskt värde för att kunna återlämnas enligt detta direktiv.
- (10) Mångfalden i de nationella systemen för att skydda nationella skatter erkänns i artikel 36 i EUF-fördraget. För att öka medlemsstaternas förtroende för varandra samt deras samarbetsvilja och ömsesidiga förståelse bör omfattningen av begreppet *nationell skatt* fastställas inom ramen för artikel 36 i EUF-fördraget. Medlemsstaterna bör även underlätta återlämnande av kulturföremål till de medlemsstater från vars territorium dessa föremål olagligen har förts bort oavsett tidpunkten för den medlemsstatens anslutning och bör säkerställa att återlämnande av sådana föremål inte leder till orimliga kostnader. Det bör vara möjligt för medlemsstaterna att återlämna andra kulturföremål än dem som klassas eller definieras som nationella skatter, med iakttagande av relevanta bestämmelser i EUF-fördraget, och kulturföremål som förts bort olagligen före den 1 januari 1993.
- (11) Det administrativa samarbetet mellan medlemsstaterna bör utökas så att man kan få till stånd en effektivare och enhetligare tillämpning av detta direktiv. Därför bör de centrala myndigheterna åläggas att effektivt samarbeta med varandra och utbyta information rörande kulturföremål som olagligen förts bort, genom att använda informationssystemet för den inre marknaden (IMI) i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1024/2012⁽¹⁾. I syfte att förbättra genomförandet av detta direktiv bör det skapas en modul i IMI-systemet som är särskilt anpassad för kulturföremål. Det är också önskvärt att medlemsstaternas övriga myndigheter i den mån det är lämpligt använder detta system.
- (12) För att säkerställa skyddet av personuppgifter bör det administrativa samarbetet och informationsutbytet mellan de behöriga myndigheterna ske enligt bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG⁽²⁾ och, i den mån IMI används, i förordning (EU) nr 1024/2012. Definitionerna i direktiv 95/46/EG och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001⁽³⁾ bör även gälla vid tillämpning av det här direktivet.
- (13) Tidsfristen för att kontrollera om det kulturföremål som påträffats i en annan medlemsstat utgör ett kulturföremål enligt direktiv 93/7/EEG har konstaterats i praktiken vara för kort. Den bör därför förlängas till sex månader. En längre tidsfrist bör göra det lättare för medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att bevara kulturföremålet och, i förekommande fall, förhindra handlingar som syftar till att undvika ett återlämnandeförfarande.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1024/2012 av den 25 oktober 2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden och om upphävande av kommissionens beslut 2008/49/EG (EUT L 316, 14.11.2012, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, 23.11.1995, s. 31).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1).

- (14) Tidsfristen för att väcka talan om återlämnande bör också förlängas till tre år efter det att den medlemsstat från vars territorium kulturförslaget olagligen fördes bort fått vetskap om var kulturförslaget finns och om innehavarens eller mellanhandens identitet. Förlängningen av denna tidsfrist bör underlätta återlämnandet och motverka olagligt bortförande av nationella skatter. Av tydlighetsskäl bör det anges att tidsfristen för väckande av talan inleds det datum som den centrala myndigheten i den medlemsstat från vars territorium kulturförslaget olagligen fördes bort fått vetskap om detta.
- (15) Enligt direktiv 93/7/EEG får en talan om återlämnande inte väckas mer än 30 år efter det att förslaget olagligen fördes bort från medlemsstatens territorium. Emellertid gäller för förslag som utgör en del av offentliga samlingar och förslag som tillhör inventarier i kyrkliga institutioner i de medlemsstater där de åtnjuter särskilt skydd enligt nationell lagstiftning en längre tidsfrist för talan om återlämnande under vissa omständigheter. Eftersom medlemsstater kan ge särskilt skydd enligt nationell rätt för andra religiösa institutioner än kyrkliga sådana bör detta direktiv också omfatta dessa andra religiösa institutioner.
- (16) I sina slutsatser om förebyggande och bekämpning av olaglig handel med kulturförslag som antogs den 13 och 14 december 2011 konstaterade rådet att det finns ett behov av att vidta åtgärder för att mer effektivt förebygga och bekämpa brott avseende kulturförslag. Det rekommenderade kommissionen att stödja medlemsstaterna i arbetet med att effektivt skydda kulturförslag i syfte att förebygga och bekämpa olaglig handel med dem och, i tillämpliga fall, främja kompletterande åtgärder. Därutöver rekommenderade rådet medlemsstaterna att överväga att ratificera Unescokonventionen om åtgärder för att förbjuda och förhindra olovlig införsel, utförsel och överlämning av äganderätten till kulturregim, undertecknad i Paris den 17 november 1970, och Unidroitkonventionen om stulna eller olagligt utförda kulturförslag, undertecknad i Rom den 24 juni 1995.
- (17) Man bör försäkra sig om att alla aktörer på marknaden visar vederbörlig omsorg och uppmärksamhet när de handlar med kulturförslag. Följderna av att anskaffa ett kulturförslag av olaglig härkomst blir verkligt avskräckande endast om utbetalning av ersättning kombineras med ett krav på att innehavaren ska kunna bevisa att han har visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet. För att unionens mål avseende förebyggande och bekämpning av olaglig handel med kulturförslag ska kunna uppnås bör det därför föreskrivas i detta direktiv att innehavaren ska kunna bevisa att han har visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet i samband med anskaffandet för att få ersättning.
- (18) Det skulle även vara önskvärt att varje person, särskilt de som är verksamma på marknaden, har obehindrad tillgång till offentlig information om kulturförslag som av medlemsstaterna klassas eller definieras som nationella skatter. Medlemsstaterna bör försöka underlätta tillgången till denna offentliga information.
- (19) För att främja en enhetlig tolkning av begreppet vederbörlig omsorg och uppmärksamhet bör det i detta direktiv anges icke uttömmande kriterier som ska beaktas för att avgöra om innehavaren visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av kulturförslaget.
- (20) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att göra det möjligt att återlämna kulturförslag som klassas eller definieras som nationella skatter och som olagligen har förts bort från en medlemsstats territorium, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (21) Eftersom arbetsuppgifterna för den kommitté som inrättades genom förordning (EG) nr 116/2009 blir inaktuella i och med att bilagan till direktiv 93/7/EEG utgår, bör hänvisningarna till den kommittén därför strykas. För att bibehålla plattformen för utbyte av erfarenheter och god praxis mellan medlemsstaterna avseende genomförandet av detta direktiv bör kommissionen emellertid inrätta en expertgrupp bestående av experter från medlemsstaternas centrala myndigheter som är ansvariga för genomförandet av det här direktivet och som bland annat bör delta i processen med att anpassa en modul i IMI-systemet för kulturförslag.
- (22) Eftersom bilagan till förordning (EU) nr 1024/2012 innehåller en förteckning över bestämmelser om administrativt samarbete i unionsakter som genomförs genom IMI bör den ändras så att den också omfattar detta direktiv.
- (23) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell lagstiftning bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till de tidigare direktiven. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av de tidigare direktiven.
- (24) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning av de direktiv som anges i del B i bilaga I.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv tillämpas på återlämnande av kulturföremål som av en medlemsstat klassas eller definieras som tillhörande de nationella skatter som avses i artikel 2.1 och som olagligen förts bort från den medlemsstatens territorium.

Artikel 2

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *kulturföremål*: ett föremål som, före eller efter dess olagliga bortförande från en medlemsstats territorium, av den medlemsstaten klassas eller definieras som tillhörande nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde enligt nationell lagstiftning eller administrativa förfaranden, i enlighet med artikel 36 i EUF-fördraget.
2. *olagligen förts bort från en medlemsstats territorium*:
 - a) förts bort från en medlemsstats territorium i strid med dess regler om skydd för nationella skatter eller i strid med förordning (EG) nr 116/2009, eller
 - b) inte återlämnats efter en tidsbegränsad laglig utförelse eller varje brott mot något annat villkor som gäller för en sådan utförelse.
3. *återkrävande medlemsstat*: den medlemsstat från vars territorium kulturföremålet olagligen har förts bort.
4. *krävd medlemsstat*: den medlemsstat på vars territorium ett kulturföremål som olagligen förts bort från en annan medlemsstats territorium befinner sig.
5. *återlämnande*: det fysiska återlämnandet av kulturföremålet till den återkrävande medlemsstatens territorium.
6. *innehavare*: den person som fysiskt innehar kulturföremålet för sin egen räkning.
7. *mellanhand*: den person som fysiskt innehar kulturföremålet för en tredje parts räkning.
8. *offentliga samlingar*: samlingar, som definieras som offentliga enligt en medlemsstats lagstiftning, vilka ägs av den medlemsstaten, av en lokal eller regional myndighet i medlemsstaten eller av en institution som är belägen på den medlemsstatens territorium, och denna institution är antingen medlemsstatens eller den lokala eller regionala myndighetens egendom eller på betydande sätt finansieras av dessa.

Artikel 3

Kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium ska återlämnas i enlighet med det förfarande och under de omständigheter som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 4

Varje medlemsstat ska utse en eller flera centrala myndigheter som ska utföra de uppgifter som föreskrivs i detta direktiv.

Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om alla de centrala myndigheter som de utser enligt denna artikel.

Kommissionen ska offentliggöra en förteckning över de centrala myndigheterna och varje ändring som berör dem i C-serien av *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 5

Medlemsstaternas centrala myndigheter ska samarbeta och främja samråd mellan medlemsstaternas behöriga nationella myndigheter. De sistnämnda myndigheterna ska särskilt utföra följande uppgifter:

1. Efter ansökan från den återkrävande medlemsstaten efterforska ett närmare angivet kulturföremål som olagligen har förts bort från dess territorium och identifiera innehavaren och/eller mellanhanden. Ansökan måste innehålla all information som behövs för att underlätta efterforskningen, särskilt beträffande den plats på vilken föremålet faktiskt finns eller förmodas finnas.
2. Underrätta de berörda medlemsstaterna då ett kulturföremål påträffats på det egna territoriet och då det rimligen kan antas att det olagligen har förts bort från en annan medlemsstats territorium.

3. Göra det möjligt för de behöriga myndigheterna i den återkrävande medlemsstaten att kontrollera om föremålet i fråga är ett kulturföremål, förutsatt att kontrollen görs inom sex månader från den underrättelse som föreskrivs i led 2. Om den inte görs inom den föreskrivna tiden ska leden 4 och 5 inte tillämpas.
4. Vidta alla nödvändiga åtgärder i samarbete med den berörda medlemsstaten för det fysiska bevarandet av kulturföremålet.
5. Genom nödvändiga interimistiska åtgärder förhindra varje handling som syftar till att undvika ett återlämnandeförfarande.
6. Agera som förmedlare mellan innehavaren och/eller mellanhanden och den återkrävande medlemsstaten med avseende på återlämnandet. För detta ändamål kan de behöriga myndigheterna i den krävda medlemsstaten, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 6, först underlätta genomförandet av ett skiljeförfarande i enlighet med den nationella lagstiftningen i den krävda medlemsstaten och förutsatt att den återkrävande medlemsstaten och innehavaren eller mellanhanden samtycker.

I syfte att samarbeta och samråda med varandra ska medlemsstaternas centrala myndigheter använda en modul i det informationssystem för den inre marknaden (IMI), som inrättades genom förordning (EU) nr 1024/2012, som särskilt anpassats för kulturföremål. De får även använda IMI för att sprida relevant ärendelaterad information avseende kulturföremål som stulits eller olagligen förts bort från deras territorium. Medlemsstaterna ska besluta om övriga behöriga myndigheters användning av IMI vid tillämpning av detta direktiv.

Artikel 6

Den återkrävande medlemsstaten får hos den behöriga domstolen i den krävda medlemsstaten väcka talan mot innehavaren eller, om sådan saknas, mot mellanhanden i avsikt att säkerställa återlämnandet av ett kulturföremål som olagligen har förts bort från dess territorium.

Talan kan upptas till prövning endast om till ansökan fogats

- a) en handling som beskriver det begärda föremålet och som anger att det är ett kulturföremål,
- b) en förklaring från de behöriga myndigheterna i den återkrävande medlemsstaten att kulturföremålet olagligen förts bort från dess territorium.

Artikel 7

Den behöriga centrala myndigheten i den återkrävande medlemsstaten ska genast underrätta den behöriga centrala myndigheten i den krävda medlemsstaten om att talan väckts om återlämnande av föremålet i fråga.

Den behöriga centrala myndigheten i den krävda medlemsstaten ska genast underrätta de centrala myndigheterna i de andra medlemsstaterna.

Utbytet av information ska ske genom IMI i enlighet med tillämpliga rättsliga bestämmelser om skydd av personuppgifter och privatliv, utan att det påverkar möjligheten för de behöriga centrala myndigheterna att utnyttja andra kommunikationssätt förutom IMI.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna ska i sin lagstiftning föreskriva att sådan talan om återlämnande som avses i detta direktiv inte får väckas mer än tre år efter det att den behöriga centrala myndigheten i den återkrävande medlemsstaten fått vetskap om var kulturföremålet finns och om innehavarens eller mellanhandens identitet.

En sådan talan får i alla händelser inte väckas mer än 30 år efter det att föremålet olagligen fördes bort från den återkrävande medlemsstatens territorium.

Emellertid gäller för föremål som utgör en del av sådana offentliga samlingar som definieras i artikel 2.8 och för föremål som tillhör inventarier i kyrkliga eller andra religiösa institutioner i de medlemsstater där de åtnjuter särskilt skydd enligt nationell rätt en tidsgräns för talan om återlämnande om 75 år, utom i medlemsstater där talerätten inte är föremål för någon tidsgräns eller i sådana fall där bilaterala överenskommelser mellan medlemsstater föreskriver en tid som överstiger 75 år.

2. Talan om återlämnande får inte väckas om bortförandet av kulturföremålet från den återkrävande medlemsstatens territorium inte längre är olagligt vid den tidpunkt då talan väcks.

Artikel 9

Om inte något annat föreskrivs i artiklarna 8 och 14 ska den behöriga domstolen besluta om återlämnande av kulturföremålet i fråga, om domstolen finner att detta är ett kulturföremål enligt artikel 2.1 och att det olagligen har förts bort från det nationella territoriet.

Artikel 10

Då återlämnande av föremålet beslutas ska den behöriga domstolen i den krävda medlemsstaten tillerkänna innehavaren en ersättning som är skäligen med hänsyn till omständigheterna i fallet, förutsatt att innehavaren bevisligen har visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet vid anskaffandet av föremålet.

Vid bedömningen av om innehavaren har visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet ska det tas hänsyn till alla omständigheter i samband med anskaffandet, däribland dokumentation om föremålets proveniens, de tillstånd för utförelse som krävs enligt den återkrävande medlemsstatens lagstiftning, parternas karaktär, det pris som betalats, om innehavaren kontrollerat tillgängliga register över stulna kulturföremål och all relevant information som innehavaren rimligen kunnat erhålla, eller vidtagit andra sådana åtgärder som en omdömesgill person skulle ha vidtagit under samma omständigheter.

Då det gäller gåva eller arv ska innehavaren inte vara i en förmånligare ställning än den som han förvärvat föremålet från.

Den återkrävande medlemsstaten ska betala ersättningen vid återlämnandet av föremålet.

Artikel 11

Kostnader som uppstått vid verkställigheten av ett beslut om återlämnande av ett kulturföremål ska bäras av den återkrävande medlemsstaten. Samma sak gäller för kostnaderna för de åtgärder som anges i artikel 5.4.

Artikel 12

Betalning av skäligen ersättning och de kostnader som avses i artiklarna 10 och 11 ska inte påverka den återkrävande medlemsstatens rätt att kräva betalning av de personer som är ansvariga för det olagliga bortförandet av kulturföremålet från dess territorium.

Artikel 13

Äganderätten till kulturföremålet efter återlämnande ska avgöras av den återkrävande medlemsstatens rätt.

Artikel 14

Detta direktiv ska bara gälla kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium den 1 januari 1993 eller senare.

Artikel 15

1. Varje medlemsstat får tillämpa de förfaranden som föreskrivs i detta direktiv för att återlämna andra kulturföremål än dem som definieras i artikel 2.1.
2. Varje medlemsstat får tillämpa det förfarande som föreskrivs i detta direktiv på begäran om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från andra medlemsstaters territorium före den 1 januari 1993.

Artikel 16

Detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av de civil- och straffrättsliga åtgärder som kan vidtas enligt medlemsstaternas nationella rätt av den återkrävande medlemsstaten och/eller ägaren av ett kulturföremål som har stulits.

Artikel 17

1. Medlemsstaterna ska senast den 18 december 2015 och därefter vart femte år till kommissionen överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv.
2. Vart femte år ska kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om detta direktivs tillämpning och effektivitet. Rapporten ska vid behov åtföljas av lämpliga förslag.

Artikel 18

Följande punkt ska läggas till i bilagan till förordning (EU) nr 1024/2012:

"8. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/60/EU av den 15 maj 2014 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 (*): Artiklarna 5 och 7.

(* EUT L 159, 28.5.2014, s. 1."

Artikel 19

1. Medlemsstaterna ska senast den 18 december 2015 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 2.1, 5 första stycket led 3, 5 andra stycket, 7 tredje stycket, 8.1, 10 första och andra styckena och 17.1 i detta direktiv.

De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 20

Direktiv 93/7/EEG, ändrat genom de direktiv som förtecknas i del A i bilaga I, ska upphöra att gälla med verkan från och med den 19 december 2015, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning av de direktiv som anges i del B i bilaga I.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

Artikel 21

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 2.2–2.8, artiklarna 3 och 4, artikel 5 första stycket leden 1, 2 och 4–6, artikel 6 och artikel 7 första och andra styckena, artikel 8.2, artikel 9, artikel 10 tredje och fjärde styckena, samt artiklarna 11–16 ska tillämpas från och med den 19 december 2015.

Artikel 22

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 15 maj 2014.

På Europaparlamentets vägnar
M. SCHULZ
Ordförande

På rådets vägnar
D. KOURKOULAS
Ordförande

BILAGA I

DEL A

**Upphävt direktiv och en förteckning över dess efterföljande ändringar
(som det hänvisas till i artikel 20)**

Rådets direktiv 93/7/EEG	(EGT L 74, 27.3.1993, s. 74)
Europaparlamentets och rådets direktiv 96/100/EG	(EGT L 60, 1.3.1997, s. 59)
Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/38/EG	(EGT L 187, 10.7.2001, s. 43)

DEL B

**Tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning
(som det hänvisas till i artikel 20)**

Direktiv	Tidsfrist för införlivande
93/7/EEG	15.12.1993 (15.3.1994 för Belgien, Tyskland och Nederländerna)
96/100/EG	1.9.1997
2001/38/EG	31.12.2001

BILAGA II

Jämförelsetabell

Direktiv 93/7/EEG	Detta direktiv
—	Artikel 1
Artikel 1.1 första strecksatsen	Artikel 2.1
Artikel 1.1 andra strecksatsen inledningen	—
Artikel 1.1 andra strecksatsen första understrecksatsen första meningen	—
Artikel 1.1 andra strecksatsen första understrecksatsen andra meningen	Artikel 2.8
Artikel 1.1 andra strecksatsen andra understrecksatsen	—
Artikel 1.2 första strecksatsen	Artikel 2.2 a
Artikel 1.2 andra strecksatsen	Artikel 2.2 b
Artikel 1.3–1.7	Artikel 2.3–2.7
Artikel 2	Artikel 3
Artikel 3	Artikel 4
Artikel 4 inledningen	Artikel 5 första styckets inledning
Artikel 4.1 och 4.2	Artikel 5 första stycket leden 1 och 2
Artikel 4. 3	Artikel 5 första stycket led 3
Artikel 4.4–4.6	Artikel 5 första stycket leden 4–6
—	Artikel 5 andra stycket
Artikel 5 första stycket	Artikel 6 första stycket
Artikel 5 andra stycket första strecksatsen	Artikel 6 andra stycket led a
Artikel 5 andra stycket andra strecksatsen	Artikel 6 andra stycket led b
Artikel 6 första stycket	Artikel 7 första stycket
Artikel 6 andra stycket	Artikel 7 andra stycket
—	Artikel 7 tredje stycket
Artikel 7.1 och 7.2	Artikel 8.1 och 8.2
Artikel 8	Artikel 9
Artikel 9 första stycket	Artikel 10 första stycket
Artikel 9 andra stycket	—
—	Artikel 10 andra stycket
Artikel 9 tredje och fjärde styckena	Artikel 10 tredje och fjärde styckena
Artiklarna 10–15	Artiklarna 11–16
Artikel 16.1 och 16.2	Artikel 17.1 och 17.2
Artikel 16.3	—
Artikel 16.4	—
Artikel 17	—
—	Artikel 18
Artikel 18	Artikel 19
—	Artikel 20
—	Artikel 21

Direktiv 93/7/EEG	Detta direktiv
Artikel 19	Artikel 22
Bilaga	—
—	Bilaga I
—	Bilaga II

Bilaga 1 till kulturmiljöförordningen

De ålders- och värdegränser samt andra bestämmelser som avses i 23 § kulturmiljöförordningen är följande.

1. Arkeologiska föremål inom kategori A1:

– svenska arkeologiska föremål, oavsett material och värde, som härrör från tiden före år 1650 och inte ägs av staten.

2. Målningar inom kategori A3:

a) svenska målningar som är äldre än 100 år och värda mer än 50 000 kronor,

b) porträtt som föreställer svenskar och andra i Sverige verksamma personer och som är äldre än 100 år och värda mer än 20 000 kronor, och

c) utländska målningar som är värda mer än 50 000 kronor.

3. Teckningar inom kategorierna A4 och A5:

a) svenska teckningar, akvareller, gouacher och pasteller som är äldre än 100 år och värda mer än 50 000 kronor,

b) porträtt som föreställer svenskar och andra i Sverige verksamma personer i form av teckningar, akvareller, gouacher och pasteller och som är äldre än 100 år och värda mer än 20 000 kronor, och

c) utländska teckningar, akvareller, gouacher och pasteller som är värda mer än 50 000 kronor.

4. Originalgrafik m.m. inom kategori A6:

– svenska träsnitt och kopparstick som är framställda före år 1650, oavsett värde.

5. Originalskulpturer m.m. inom kategori A7:

a) svenska originalskulpturer och repliker som är framställda enligt samma process som originalet, oavsett material, som är äldre än 100 år och värda mer än 50 000 kronor, och

b) utländska originalskulpturer och repliker som är framställda enligt samma process som originalet, oavsett material, som är värda mer än 50 000 kronor.

6. Inkunabler eller manuskript m.m. inom kategori A9:

a) svenska inkunabler, oavsett värde,

b) svenska handskrifter på pergament eller papper framställda före år 1650, oavsett värde,

c) svenska icke tryckta protokoll, brev, dagböcker, manuskript, noter, räkenskaper samt handritade kartor och ritningar, som är äldre än 50 år och har ett värde över 2 000 kronor, och

d) samlingar av utländska inkunabler och svenskt icke tryckt material enligt b och c som är äldre än 50 år och har ett värde över 50 000 kronor.

7. Böcker inom kategori A10:

a) svenska böcker tryckta före år 1600, oavsett värde,

b) övriga svenska böcker som är äldre än 100 år och har ett värde över 10 000 kronor, och

c) utländska böcker med ett värde över 10 000 kronor.

8. Tryckta kartor inom kategori A11:

a) svenska tryckta kartor, som är äldre än 100 år och har ett värde över 10 000 kronor, och

b) utländska tryckta kartor som har ett värde över 10 000 kronor.

9. Arkiv m.m. inom kategori A12:

– svenska icke tryckta protokoll, brev, dagböcker, manuskript, noter, räkenskaper, handritade kartor och ritningar, som är äldre än 50 år och har ett värde över 2 000 kronor.

10. Transportmedel inom kategori A14:

a) svenska transportmedel som är äldre än 100 år och har ett värde över 50 000 kronor, och

b) utländska transportmedel med ett värde över 50 000 kronor.

11. Andra antikviteter inom kategori A15, i den mån de inte ingår i kategorierna A1–A14:

a) svenska föremål av trä, ben, keramik, metall eller textil som är framställda före år 1650, oavsett värde,

b) svenska möbler, speglar och skrin som är framställda före år 1860, oavsett värde,

c) svenska dryckeskärl, seldon och textilredskap, som är av trä och har målad eller skuren dekor, folkdräkter och broderad eller mönstervävd folklig textil, bonadsmåleri, golvur, väggur och bordsur, signerade fajanser, skjutvapen, blankvapen och skyddsvapen samt musikinstrument, som är äldre än 100 år, oavsett värde,

d) svenska föremål av keramik, glas, porfyr, guld, silver eller brons med undantag av mynt och medaljer, ljuskronor, tapeter samt kakelugnar, som är äldre än 100 år och har ett värde över 50 000 kronor,

e) svenska tekniska modeller och prototyper samt vetenskapliga instrument, som är äldre än 50 år och har ett värde över 2 000 kronor, och

f) utländska möbler, speglar, skrin, golvur, väggur, bordsur, musikinstrument, skjutvapen, blankvapen, skyddsvapen, föremål av keramik, glas, elfenben, guld, silver eller brons med undantag av mynt och medaljer, ljuskronor samt tapeter, som har ett värde över 50 000 kronor.

Förordning (2013:554).

Bilaga I till rådets förordning

Kategorier av kulturföremål som omfattas av artikel 1³¹

A.

10. Arkeologiska föremål som är äldre än 100 år och som härrör från
 - utgrävningar och fynd på land eller under vatten
 - arkeologiska fyndplatser
 - arkeologiska samlingar
11. Föremål som utgör en integrerad del av söndertagna konstnärliga, historiska eller religiösa minnesmärken som är äldre än 100 år
12. Tavlor och målningar, andra än de i kategori 4 eller 5, som utförts helt för hand, på vilket underlag och i vilket material som helst (1)
13. Akvareller, gouacher och pasteller, som utförts helt för hand på vilket underlag som helst (1)
14. Mosaiker andra än de som är klassificerade i kategorierna 1 och 2 som utförts helt för hand i vilket material som helst och teckningar som utförts helt för hand på vilket underlag och i vilket material som helst (1)
15. Originalgrafik, grafiska blad, silkscreentryck och litografier med deras respektive matriser och originalaffischer (1)

³¹ Rådets förordning (EG) nr 116/2009 av den 18 december 2008 om export av kulturföremål

16. Originalskulpturer eller originalstatyer och kopior, framställda enligt samma process som originalet (1) och som inte tillhör kategori 1
 17. Fotografier, film och negativ av dessa (1)
 18. Inkunabler och manuskript, inklusive kartor och partitur, enstaka eller i samlingar (1)
 19. Böcker som är äldre än 100 år, enstaka eller i samlingar
 20. Tryckta kartor som är äldre än 200 år
 21. Arkiv och däri ingående delar, som är äldre än 50 år, och av vilket slag och på vilket underlag som helst
 22. a) Samlingar (2) och föremål från zoologiska, botaniska, mineralogiska eller anatomiska samlingar
b) Samlingar (2) av historiskt, paleontologiskt, etnografiskt eller numismatiskt intresse
-
- (1) Som är äldre än 50 år och inte tillhör upphovsmannen.
(2) Som det definieras av EG-domstolen i dess dom i mål 252/84 enligt följande: "Samlarobjekt enligt nr 97.05 i Gemensamma tulltaxan är föremål som har de egenskaper som krävs för att ingå i en samling, dvs. föremål som är relativt sällsynta och normalt inte används för sitt ursprungliga ändamål, som omsätts särskilt utanför den normala handeln med liknande bruksföremål och som har högt värde."³²
23. Transportmedel som är äldre än 75 år
 24. Andra antikviteter som inte ingår i kategorierna A.1A.14
 - a) mellan 50 och 100 år gamla leksaker, spel, glasföremål, guld- och silversmide, möbler, optiska, fotografiska och kinematografiska apparater, musikinstrument, ur, klockor och delar av sådana, träarbeten, keramiska föremål, gobelänger, mattor, tapeter, vapen
 - b) äldre än 100 år

³² L 39/4 SV Europeiska unionens officiella tidning 10.2.2009

Kulturföremål i kategorierna A.1–A.15 omfattas av denna förordning bara om deras värde motsvarar eller överstiger de ekonomiska gränsvärdena under B.

B.

Ekonomiska gränsvärden tillämpliga på vissa kategorier under A
(i euro)

Värde:

Oavsett värde

- 1 (arkeologiska föremål)
- 2 (delar från minnesmärken)
- 9 (inkunabler och manuskript)
- 12 (arkiv)

15 000

- 5 (mosaiker och teckningar)
- 6 (gravyrer)
- 8 (fotografier)
- 11 (tryckta kartor)

30 000

- 4 (akvareller, gouacher och pasteller)³³

50 000

- 7 (statyer)
- 10 (böcker)
- 13 (samlingar)
- 14 (transportmedel)
- 15 (alla andra föremål)

³³ L 39/5 SV Europeiska unionens officiella tidning 10.2.2009

150 000

– 3 (tavlor)

Bedömningen av om villkoren för ekonomiskt gränsvärde är uppfyllda måste göras när en ansökan om exportlicens lämnas in. Det ekonomiska värdet är det som kulturföremålet har i den medlemsstat som anges i artikel 2.2.

För de medlemsstater som inte har euro som valuta ska de värden som uttrycks i euro i bilaga I omräknas och uttryckas i nationell valuta till växelkursen av den 31 december 2001 publicerad i Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Detta motvärde i nationell valuta ska ses över vartannat år med början den 31 december 2001. Motvärdet ska beräknas utifrån en genomsnittlig dagskurs för dessa valutor uttryckta i euro under 24 månader bakåt räknat från den sista augusti före den 31 december då översynen utförs. Denna beräkningsmetod ska på kommissionens förslag granskas av den rådgivande kommittén för kulturföremål, i princip två år efter det att den tillämpats för första gången. Vid varje översyn ska värden uttryckta i euro och motvärden i nationell valuta regelbundet offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning under de första dagarna i november före den dag då översynen får verkan.

Departementsserien 2015

Kronologisk förteckning

1. Galdenärens möjligheter att överklaga utmättningsbeslut. Ju.
2. Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument. Fi.
3. Trossamfundens sociala insatser. En preliminär undersökning. S.
4. Brottmålsprocessen – en konsekvensanalys. Ju.
5. Uppbörd av böter. Ju.
6. En jämnare och mer aktuell utveckling av inkomstpensionerna. S.
7. Rätten till försvarare, m.m. Ju.
8. Ytterligare en månad inom föräldrapenningen reserveras för vardera föräldern. S.
9. Ett reformerat bilstöd. S.
10. Återlämnande av olagligt utförda kulturföremål. Ku.

Departementsserien 2015

Systematisk förteckning

Finansdepartementet

Värdepapperscentraler och kontoföring av
finansiella instrument. [2]

Justitiedepartementet

Gäldenärens möjligheter
att överklaga utmättningsbeslut. [1]

Brottmålsprocessen – en konsekvens-
analys. [4]

Uppbörd av böter. [5]

Rätten till försvarare, m.m. [7]

Kulturdepartementet

Återlämnande av olagligt utförda
kulturföremål. [10]

Socialdepartementet

Trossamfundens sociala insatser.
En preliminär undersökning. [3]

En jämnare och mer aktuell utveckling av
inkomstpensionerna. [6]

Ytterligare en månad inom
föräldrapenningen reserveras
för vardera föräldern. [8]

Ett reformerat bilstöd. [9]